

Shcherbakov Y., PhD student,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

INDO-BUDDHIST FACTOR OF YUAN LITERARY DRAMA GENESIS

In the article is analyzed the Sanskrit theory of the origin of Chinese literary drama, are presented facts about the Indian Sanskrit drama influence in the process of Chinese drama genesis, analyzed study on the influence of Sanskrit into Chinese literary drama question by Chinese scientists.

Keywords: *Drama, Sanskrit, Yuan roles.*

УДК 821.161.2 П. Ру

Щелкунова Ольга, студ.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

НАЦІОНАЛЬНІ ОСВІТНІ ІДЕЇ В РЕНЕСАНСНИХ ПОЕЗІЯХ ПАВЛА РУСИНА

Стаття присвячена дослідженню національних освітніх ідей у творчості Павла Русина з Кросна. Проаналізовані окремі поезії митця, на основі чого визначено роль знань у тогочасному світогляді. Розглянуто значення книги для людини доби Відродження.

Ключові слова: *Ренесанс, Павло Русин, поезія, освіта, знання, письменство.*

Знання формують особистість і популяризуються через літературу. Остання, у свою чергу, сприяє духовному збагаченню людини. Метою нашої роботи є дослідження проявів тогочасних національних освітніх ідей на основі аналізу поезій Павла Русина з Кросна. Новизна статті полягає у тому, що тут вперше досліджується значення освіти як одної із ренесансно-гуманістичних ідей в епоху Відродження.

На сьогодні не існує єдиної загальноновизнаної думки з приводу існування в історії української літератури епохи Ренесансу. Деякі вчені Відродження розглядають як продовження епохи Середньовіччя, інші – не визнають взагалі. Такі розбіжності у поглядах зумовлені складними зовнішньо-політичними

обставинами. Тогочасні протиріччя між Західною і Східною церквами спричинили виникнення думок щодо продовження епохи Середньовіччя, яка асоціюється з теоцентризмом. Слід зауважити, що хоч економічно і політично XV–XVI століття лишаються багато в чому в межах середньовічної традиції й обмежені рамками феодалізму, мистецька сторона доби постає на противагу середньовічній традиції, є не перехідною ланкою до Нового Часу, а яскраво самобутньою, з особливими рисами епохою, яка радше являє собою витоки епохи раннього Бароко. Вся культурна сфера, зокрема і література, сягає значного розвитку.

У творчості Павла Русина є характерним гармонійні прояви поєднання біблійних і земних мотивів. Подібна тенденція простежується у культурі епохи європейського Ренесансу, де відчутні антропоцентричні тенденції творів Еразма Роттердамського, С. Бранта, Г. Сакса, Піко делла Мірандоли, А. Поліціано, М. Фічіно, Л. Бруні, П. Браччоліні, Л. Валлі і публіцистиці М. Лютера, Т. Мюнцера поєднуються з релігійними ідеями образотворчого мистецтва. Однак у розглянутому нами морально-дидактичному пласті творчості переважає відчуття причетності до культурних освітніх традицій.

Характеризуючи поезію одного з представників епохи українського Ренесансу – Павла Русина – можемо бачити не конкретні, глибоко філософські ідеї, а ставлення автора, який є виразником поглядів суспільства, до певних предметів, явищ, обставин і емотивну оцінку подій. Ця риса є унікальною, не притаманною ні попередній, ні наступній епохам. Відсутність практицизму, прагматичності та поміркованості сприяє утвердженню саме гуманістичних ідеалів.

У вірші «Похвала поезії» з книги «Пісні Павла Русина з Кросна» вже з назви можемо зрозуміти зміст твору. Перші рядки підтверджують припущення першого враження, говорячи про надвагоме значення поетичного: «Світлий дар богів – поетичне слово» [1, с. 34]. І хоча «вороги Феба» кажуть, що пісні та слово – це суцільні небилиці, автор це заперечує і зазначає його правдивість: «В пісні ж, десь на дні, по-мистецьки скрита, Зблискує правда» [1, с. 34]. Саму суть пісні Павло Русин порівнює із зернятком горіха, яке заховано у твердому панцирі, а про співця говорить як про натхненного Богом. Це, з одного боку, свідчить про високе поцінування мистецтва, а з іншого – про беззаперечне визнання релігійного.

Варто зауважити, що Русин, на відміну від середньовічних переконань і поглядів на Бога як вищу сутність і першопричину всього, показує поета як такого, що надихається небесним, але рука церкви не диктує свої закони: «Отже, про співця недаремно кажем,

Що натхнений він божеством небесним» [1, с. 35].

Далі автор згадує Трюю, вояownika Ахілла, Гектора, Дідону, Вергілія, вояовничих братів-фіванців, Ясона, Медею, Пегаса. Приділяючи їм увагу,

Русин висловлює думку про руйнівну силу часу, і цілючі можливості пісні. Саме поезія, зберігаючи факти минулого, надає нам можливість залишатися обізнаними. Пісня стає перспективою відтворення процесу історичного становлення, відповідно, всіх позитивних і негативних її сторін:

Прахом все пішло б (не гадай, що муз я
Від джерел святих усуну),
Всі діла мужів, хоч були й величні, –
Нині б забулись [1, с. 36].

Наразі, завдяки пісням і поезії, збережена слава про співців із Смірни, з Мантуї тощо йде по всьому світові. Завдяки їх творам світ знає по бої да-найців, хід Лівійських воїн. Пам'ятає світ і здобутки Стація, Флакка, Юнія, Персія. Співців великих надзвичайно багато:

Всі співці живуть, осяйного роду
Вінценосний хор; тих імен величних
На сувої цім не списав би, звісно,
Стилос мій скромний [1, с. 36].

Потім поет радить читати книжки. Вони несуть змістовну інформацію, сприяють становленню людини як повноцінної особистості:

Ти ж гортай книжки, перечитуй пильно
Перш за все – того, котрий був уславив
Край Пелігінський.
Вправним віршем він, як ніхто, спроможний
Нам розкрити все те, що ховає пісня... [1, с. 37].

Останній цитований рядок уже підказує нам смислове навантаження піс-ні й ще раз натякає на глибину знань. Автор переконує, що тому, хто читає, світ відкривається по-новому, стає ширшим, глибшим, майже всеохопним, людина пізнає раніше приховане, таке, до чого неможливо було дотягнутися:

Вчених книг його не зортай ніколи,
Чистим серцем пий ті зразки високі, –
І побачиш, вір, те, що було вчора
Скрите від тебе [1, с. 37].

Отже, перечитуючи «Похвалу поезії», ми бачимо, як подібно до щирого захоплення Кленовича Україною, Павло Русин високо поціновує слово, по-важає його глибинний зміст, хвалить співців, які увінчали у пам'яті історію минувшини.

У його віршах відсутнє традиційне захоплення людиною як природною істотою, возвеличення її фізичних і моральних можливостей. Ми радше бачимо спрямування визнання земних цінностей, корисності світського знання. Оскільки загальноновизнаним є погляд на людину зі знаннями як на освічену, можемо говорити про освітні ідеї як про ушлявлення знань.

Визнання важливості освіти простежується і у поезії «Промовляє книга, яку добуто зі сховища і якій повернено давній полиск». Для нас у даному випадку важлива не стільки сама розповідь поверненої зі «сліпої в'язниці» книги, скільки значення, яким наділяє автор книгу. Павло Русин вивіщує її над предметністю і надає подібно людині слово. Ми бачимо надзвичайну вагомість книги. Вона для нього – джерело знань, мудрості, образ святої правди, що дорожчий за будь-які коштовності. Маємо розуміти також, що книга розглядається у поезії не як окремий предмет, а як збірне поняття. Отже, вивіщуючи всі книги, він таким чином, підносить і знання, які вкладені у їх зміст. Така позиція обумовлена віяннями характерного для епохи Ренесансу гуманізму.

У поезії «До книжечки» Павло Русин також підтверджує надзвичайну шану книги як джерела знань. Своє ставлення виявляє з перших рядків:

Йди вже книжечка, йди, моя солодка,
Йди, від золота ясніша,
Від коштовностей мені дорожча [1, с. 50].

Використання епітетів налаштовують читача на відповідне сприйняття. Прохаючи книгу не соромитись, тим самим популяризує знання, прагне поширити у маси. Заохочуючи не боятися, тим самим закликає читати народ:

Будь спокійною; весь твій страх даремний:
Щит хоронить тебе, і коні, і стріли.
Ти під захистом дужої правиці
Мужа нашого патрона.
До нього і має іти книжечка. Патрон її читатиме:
...візьме до рук тебе привітно
І гортатиме знов і знов, а врешті,
Він впов'є тебе з руж п'янким віночком
Ще й цілунками, радісний, осипле... [1, с. 51]

Це свідчить про те, що люди вже були освіченими, прагнули дізнатися нове. Цим вони стверджували національне начало, утверджували духовні, культурні, історичні надбання. Відповідно, зберігаючи єдність з іншими культурами, шанували світову пам'ять і водночас підкреслювали свою самотність.

Усі розглянуті вірші прославляють письменство, книги, слово, правду. Змістовність і насиченість поезії дають нам інформацію, яка обумовлює розвиток освіти. Знання ж сприяють просвітництву і вдосконаленню.

Про необхідність отримання освіти Павло Русин говорить не прямо, а через показ шанобливого ставлення до книжки. Він дає читачеві можливість зрозуміти надзвичайну вагомість знань, зобразивши важливість поезій. Читач має сприймати книгу як носія знань, що формує освітні засади. Пропагу-

вання знань здійснюється також посередництвом уславлення слова і закодваної в ньому інформації.

Завдяки аналізу розвинутих у поезіях Павла Русина ренесансних ідей можемо говорити про те, наскільки суттєвим виявилось значення освіти у тогочасному суспільстві як одного з проявів гуманістичних тенденцій. Павло Русин не просто представляв основні переконання доби Відродження, а і виокремлював серед них пріоритетні риси, однією з яких були знання. Він, зображуючи поцінування книжок, показав яскраво виражене авторське бачення їх значимості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Слово многоцінне/ Упор. В. Яременко, В. Шевчук. – Т.1 – К., 2006. – 799 с.
2. Чижевський Д. Історія української літератури. – К., 2008. – 567 с.
3. Шевчук В. Муза Роксоланська. Ренесанс. Раннє Бароко. – К., 2004. – 397 с.
4. Давиденко Г.Й., Акуленко В.Л. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження: Навч. посібник. – К., 2007.
5. Вибрані лекції з історії зарубіжної літератури: Античність. Середньовіччя. Відродження. – Ч., 2001. – 102 с.

Щелкунова О., студ.,

Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

НАЦИОНАЛЬНЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ИДЕИ В РЕНЕСАНСНЫХ ПОЭЗИЯХ ПАВЛА РУСИНА

Статья посвящена исследованию национальных идей образования в творчестве Павла Русина из Кросна. Проанализированы отдельные поэзии деятеля, на основе которых определена роль знаний в тогдашнем мировоззрении. Рассмотрено значение книги для человека.

Ключевые слова: *Возрождение, Павло Русин, поезія, образование, знания, литература.*

Schelkunova O., stud.,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

NATIONAL EDUCATIONAL IDEAS IN THE RENESSAINSE POETRY OF PAVLO RUSYN

The article investigates national educational ideas in the works of Pavlo Rusyn from Krosno. There were analyzed some poetry of the artist and the role of knowledge then analyzed in that outlook. The role of the book for the person.

Keywords: *Renaissance, Pavlo Rusyn, poetry, education, knowledge, literature.*

УДК 821.161.2

Юревич М., к.філол.н., наук. спів.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ОСМИСЛЕННЯ ІДЕЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВОБОДИ КРИЗЬ ТЕМУ КАВКАЗЬКОЇ ВІЙНИ У ПОЕМІ «КАВКАЗ» ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ТА У ТВОРЧОСТІ ВИДАТНИХ СУЧАСНИКІВ

Стаття присвячена порівняльному огляду поеми Шевченка «Кавказ» та літературних і публіцистичних творів російських письменників періоду кавказької війни 10-60-х років XIX століття. В результаті проведеного дослідження ми намагались дослідити і виявити механізми формування думки суспільства та ставлення представників різних літературних кіл до імперської політики Росії та поневолення гірських народів.

Ключові слова: *національної ідентичність, прометеївська проблематика, дух свободи, імперський дискурс.*

Геній Тараса Шевченка був подарований Україні і світові не завдяки, а всупереч усьому. Найкраще про своє покликання сказав сам поет у своєму «Щоденнику» 1957 року: «Я из грязного чердака, я, ничтожный замарашка, на крылья[х] перелетел в волшебные залы Академии художеств. [...] И что же я делал? Чем занимался я в этом святилище? Странно подумать. Я занимался тогда сочинением малороссийских стихов, которые впоследствии упали такой страшной тяжестью на мою убогую душу» [1].

Але покликанням Шевченка було не лише писати вірші, а й будити народний дух. Свобода є невід'ємним правом людини, і позбавлення її – це